

PRZEGLĄD WYBORCZY

*

Biuletyn informacyjny

1-2/2006

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Alicja Kicińska
Marcin Lisiak
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Grzegorz Gąsior

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI

Str.

* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
* Wybory ponowione do Senatu RP w okręgu wyborczym nr 27	5
* Sprawozdania finansowe komitetów wyborczych z wyborów do Sejmu i Senatu przeprowadzonych 25 września 2005 r.	7
* Wstępne przygotowania do wyborów organów samorządu terytorialnego	7
* Informacje prawne	9

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

- * Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 6 posiedzeń w dniach 9, 16, 23 i 30 stycznia oraz 6 i 20 lutego 2006 r.
- * W wykonaniu postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2005 r. zarządzającego ponowienie wyborów do Senatu RP w okręgu wyborczym nr 27 w Częstochowie (Dz. U. Nr 252, poz. 2123), w dniu 22 stycznia 2006 r. w okręgu wyborczym nr 27 w Częstochowie ponowione zostały wybory do Senatu RP.

W dniu 23 stycznia 2006 r. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołu wyników głosowania i wyników wyborów przekazanego przez Okręgową Komisję Wyborczą w Częstochowie sporządziła obwieszczenie o wynikach wyborów do Senatu w okręgu nr 27 przeprowadzonych w dniu 22 stycznia 2006 r., podała je do publicznej wiadomości na konferencji prasowej i na stronie www.pkw.gov.pl w internecie; jest ono ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 30 stycznia 2006 r. Nr 15, poz. 117.

W głosowaniu ponownym wzięło udział 9,3 % wyborców uprawnionych do głosowania. Wybierano 2 senatorów spośród 10 kandydatów. Senatorami zostali wybrani ci sami kandydaci co w wyborach przeprowadzonych w dniu 25 września 2005 r. tj. Czesław Wincenty Ryszka zgłoszony przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość oraz Jarosław Waclaw Lasecki zgłoszony przez Komitet Wyborczy Wyborców Nowy Senat 2005.

W dniu 30 stycznia 2006 r. sprawozdanie z wyborów zgodnie z art. 212 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu zostało przekazane Sądowi Najwyższemu oraz Marszałkowi Senatu. Uchwała Sądu Najwyższego stwierdzająca ważność wyborów została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z dnia 27 marca 2006 r. Nr 49, poz. 351.

- * Państwowa Komisja Wyborcza dokonała jednocześnie analizy i krytycznej oceny nieprawidłowości w pracy Okręgowej Komisji Wyborczej w Częstochowie, które to nieprawidłowości doprowadziły do unieważnienia wyborów przeprowadzonych w dniu 25 września 2005 r. i ich ponowienia w dniu 22 stycznia 2005 r. W wyniku tego Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że Okręgową Komisja Wyborcza w Częstochowie, wykonując zadanie określone w art. 199 Ordynacji wyborczej ustaliła brzmienie karty do głosowania w wyborach do Senatu w okręgu wyborczym nr 27 niezgodnie z art. 200 tej ustawy, poprzez pominięcie na karcie nazw lub skrótów nazw komitetów wyborczych, które zgłosiły kandydatów na senatorów. Brzmienie karty było także niezgodne z uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 22 sierpnia 2001 r. w sprawie wzorów kart do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (M .P. Nr 29, poz. 495 oraz z 2005 r. Nr 35, poz. 481 i Nr 52, poz. 721). Również tryb pracy nad ustaleniem brzmienia karty do głosowania odbiegał zasadniczo od określo-

nego uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu drukowania kart do głosowania oraz trybu ich dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym, w wyborach zarządzonych na dzień 25 września 2005 r. (M.P. Nr 48, poz. 660). W konsekwencji doprowadziło to do zastosowania w wyborach karty do głosowania dotkniętej wadą, która w ocenie Sądu Najwyższego czyniła tę kartę nieważną i z tego powodu wybory do Senatu RP w okręgu wyborczym nr 27 zostały przez Sąd Najwyższy unieważnione. Stwierdzając powyższe Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie skierowanym do członków Okręgowej Komisji Wyborczej podkreśliła precedensowy w 15-letniej historii demokratycznych wyborów w Polsce przypadek unieważnienia wyborów do Senatu. Wskazała jednocześnie na obowiązek każdorazowego szczegółowego sprawdzania i wykonywania projektów dokumentów i czynności wyborczych przypominając, iż rozwiązania polskiego prawa wyborczego polegające na zapewnieniu sędziowskiego składu podstawowych organów wyborczych, w tym także okręgowych komisji wyborczych w wyborach parlamentarnych oraz ich zastosowanie w praktyce wyborów były dotychczas wysoko oceniane przez wszystkich uczestników procesu wyborczego, a także przez najwyższe organy władzy publicznej. Zapewniają one bowiem obiektywny i apolityczny charakter rozstrzygnięć organów wyborczych oraz podejmowanie wszelkich decyzji wyłącznie na podstawie przepisów prawa przez gremia złożone z osób legitymujących się najwyższymi kwalifikacjami prawniczymi. W pełni wiarygodne musi być założenie, że każdy projekt i decyzja organu wyborczego poprzedzone są analizą prawną dokonywaną przez członków organu wyborczego. Ponadto, Państwowa Komisja Wyborcza odwołała sędziego Macieja Pacudę z funkcji Komisarza Wyborczego w Częstochowie, w związku ze złożonym przez niego zrzeczeniem się tej funkcji. Na Komisarza Wyborczego w Częstochowie został powołany sędzia Edward Z. Przesłański. Państwowa Komisja Wyborcza wystąpiła także do wszystkich komisarzy wyborczych z pisemnym wskazaniem, iż obok wielkiego wkładu pracy organów i służb wyborczych w przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu, miały miejsce również przypadki wykonywania czynności przewidzianych dla tych organów w ustawach wyborczych oraz w uchwałach, w tym wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej bez zachowania należytej staranności. Między innymi w praktyce działania niektórych okręgowych komisji wyborczych i delegatur stosowano niedopuszczalne uproszczenia obowiązujących procedur w wykonywaniu czynności wyborczych, np. przy tworzeniu i uchwalaniu dokumentów wyborczych, kontrolowaniu procesów realizacji poszczególnych czynności, prowadzeniu bieżącej dokumentacji wyborczej. Trzeba przy tym pamiętać, że tego rodzaju uchybienia w funkcjonowaniu komisji obciążają przede wszystkim przewodniczącego komisji, kierującego z racji pełnienia tej funkcji pracą komisji. Stwierdzone uchybienia w organizacji pracy okręgowych komisji wyborczych nie mogą się powtarzać. W praktyce przygotowania i przeprowadzania wyborów

komisarze wyborczy obowiązani są zapewnić pełne przestrzeganie wymogów ustawowych i regulaminowych w działaniach organów wyborczych. Trzeba również bezwzględnie przestrzegać podejmowania przez komisję wyborczą rozstrzygnięć na posiedzeniu w jej regulaminowym składzie; uchwały i inne dokumenty muszą zawierać datę podjęcia i być opatrzone pieczęcią komisji oraz podpisane przez właściwe osoby; podpisy na dokumentach muszą umożliwiać ustalenie ich autentyczności, obok podpisu powinno być więc zawsze czytelnie wpisane nazwisko i imię podpisującego; posiedzenia komisji, a także działania komisji w innej formie powinny być zawsze dokumentowane, a dokumentacja na bieżąco prowadzona i archiwizowana.

- * Zgodnie z art. 120 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu, komitety wyborcze w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów, są obowiązani przedłożyć Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania wyborcze o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych; terminu składania sprawozdań upływał 27 grudnia 2005 r., obowiązek złożenia sprawozdania miało 128 komitetów wyborczych. W ustawowym terminie sprawozdania złożyły 124 komitety wyborcze, zaś 3 komitety - po upływie terminu; nie złożył sprawozdania jeden komitet (KWW „Lista Zbigniewa Nowaka – Naprawa Państwa- Kandydaci Niezależni). Zgodnie z art. 121 ust. 1 Ordynacji wyborczej Państwowa Komisja Wyborcza ogłosiła przedłożone jej sprawozdania wyborcze w Monitorze Polskim Nr 5, poz. 80 z dnia 25 stycznia 2006 r.
- * W związku z przypadającymi w bieżącym roku wyborami organów samorządu terytorialnego, Państwowa Komisja Wyborcza przypomniała przewodniczącym rad i sejmików oraz starostom i marszałkom województw o zasadach dokonywania zmian w podziale na okręgi wyborcze i obwody głosowania. W piśmie skierowanym do przewodniczących rad gmin i wójtów w szczególności wskazała, iż zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. — Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547 ze zmianami), podział gminy na okręgi wyborcze jest stały. Zmiany granic okręgów wyborczych dopuszczalne są wyłącznie w razie wystąpienia przesłanek określonych w tym przepisie. Oznacza to, że zmiany mogą być dokonywane jedynie w wypadku, gdy w wyniku zajścia przesłanek wymienionych w art. 92 ust. 1 dotychczasowy podział gminy na okręgi wyborcze nie spełnia wymogów określonych w art. 89 ust. 2-4 i art. 92 ust. 2 w związku z art. 90.

Dotyczy to także sytuacji, gdy podział gminy na stałe okręgi wyborcze już w chwili jego dokonywania nie był zgodny z wymogami określonymi w art. 89 ust. 2-4 Ordynacji wyborczej, gdyż niemożliwe było utworzenie okręgów wyborczych spełniających jednocześnie te wymogi i zapewniających zachowanie zasad określonych w art. 90 oraz w art. 92 ust. 2, które muszą być rygorystycznie przestrzegane.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 Ordynacji wyborczej głosowanie w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadza się w stałych i odrębnych obwodach głosowania. Zmiany w podziale gminy na stałe obwody głosowania dopuszczalne są wyłącznie w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 31 ust. 1 Ordynacji wyborczej. Zmiany mogą być zatem dokonywane jedynie w wypadku, gdy w wyniku zajścia przesłanek wymienionych w art. 31 ust. 1 Ordynacji wyborczej dotychczasowy podział gminy na stałe obwody głosowania nie spełnia wymogów określonych w art. 30 ust. 2a lub konieczność dokonania zmian wynika ze zmian podziału gminy na okręgi wyborcze.

Przy dokonywaniu zmian w podziale gminy na stałe obwody głosowania należy przy określaniu ich granic brać pod uwagę maksymalne ułatwienie wyborcom dotarcia do lokali wyborczych. Celowi temu służy również odpowiednia lokalizacja siedzib obwodowych komisji wyborczych. Podział gminy na obwody głosowania powinien umożliwiać również należyte wykonanie zadań wyborczych przez obwodowe komisje wyborcze. Sprzyja temu unikanie tworzenia obwodów głosowania obejmujących wiele okręgów wyborczych lub części tych okręgów.

Zmianie uległy zasady tworzenia odrębnych obwodów głosowania. Zgodnie z art. 30 ust. 2b i 2c Ordynacji wyborczej, w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, w których w dniu wyborów będzie przebywać co najmniej 15 wyborców objętych rejestrem wyborców w danej gminie, tworzy się odrębne obwody głosowania. Nieutworzenie takiego obwodu jest możliwe wyłącznie w uzasadnionych przypadkach na wniosek kierownika jednostki. W jednostkach, w których w dniu wyborów przebywać będzie mniejsza liczba wyborców, po zasięgnięciu opinii jej kierownika, może zostać utworzony odrębny obwód głosowania.

Odpowiednio, także w pismach przesłanych starostom i marszałkom województw oraz przewodniczącym rad powiatów i sejmików województw przypomniano, że podział na okręgi wyborcze powiatów i województw jest stały, a zmiany granic okręgów wyborczych mogą być dokonywane:

w powiecie - jedynie w wypadku, gdy w wyniku zajścia przesłanek wymienionych w art. 138 ust. 1 Ordynacji wyborczej dotychczasowy podział powiatu na okręgi wyborcze nie spełnia wymogów określonych w art. 135 ust. 2-4 i ust. 7 oraz w art. 136 ust. 1 w związku z art. 133 zdanie drugie;

w województwie - jedynie w wypadku, gdy w wyniku zajścia przesłanek wymienionych w art. 138 ust. 1 Ordynacji wyborczej dotychczasowy podział powiatu na okręgi wyborcze nie spełnia wymogów określonych w art. 163 ust. 2,3 i 4 oraz w art. 164 ust. 1.

Państwowa Komisja Wyborcza zwracając się do organów gmin, powiatów i samorządu województw o sprawdzenie, czy podział na okręgi wyborcze i na obwody głosowania spełnia wymogi ustawowe podkreśliła, iż prace te wymagają szybkiego podjęcia, bowiem terminy dokonania zmian w podziale na okręgi wyborcze i przedłożenia wniosków w sprawie zmian w podziale na obwody głosowania upływają na 3 miesiące przed upływem kadencji rad. Zaleciła równocześnie komisarzom wyborczym zapewnienie właściwym organom niezbędnej pomocy w ocenie zgodności projektowanych przez nie rozwiązań z przepisami ustawy oraz podejmowanie, w razie potrzeby, działań w trybie nadzoru.

INFORMACJE PRAWNE

- * W Dzienniku Ustaw z dnia 2 lutego 2006 r. Nr 17, poz. 128 została ogłoszona ustawa z dnia 27 stycznia 2006 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Zmiany dotyczą: art. 28d ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 26 ust. 1 i 196 ust. 3 Ordynacji wyborczej.